

<https://helda.helsinki.fi>

Paikkatiedolla vaikuttavuutta liikuntapaikkasuunnitteluun

Muukkonen, Petteri

2021-06

Muukkonen , P & Lehtonen , P 2021 , ' Paikkatiedolla vaikuttavuutta liikuntapaikkasuunnitteluun ' , Positio : paikkatiedon erikoislehti , Vuosikerta. 2021 , Nro 2 , Sivut 13-15 .

<http://hdl.handle.net/10138/333527>

---

unspecified
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

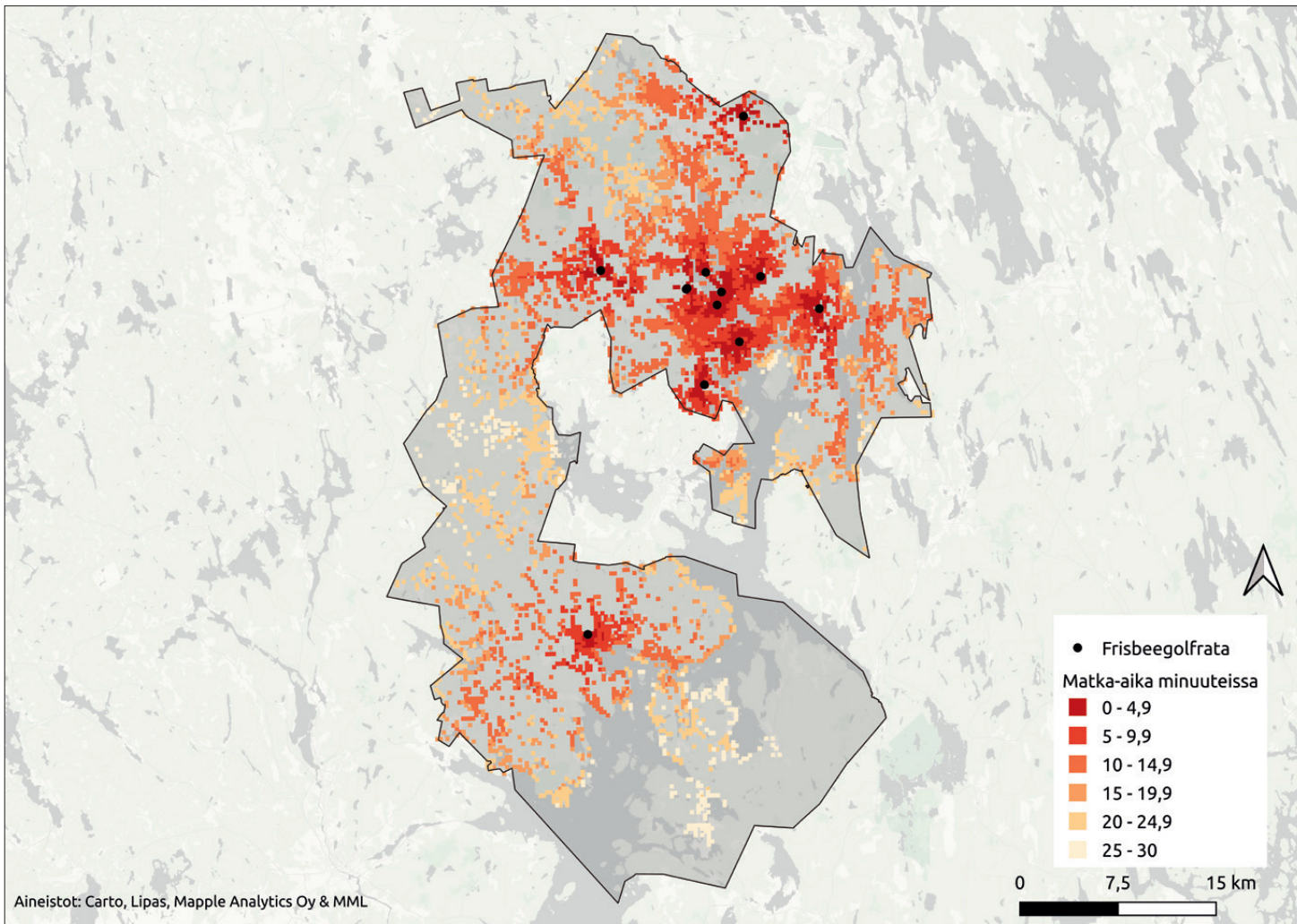
Paikkatiedolla vaikuttavuutta liikuntapaikkasuunnitteluun

KUVA: EVELIINA VÄLIMÄKI/JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI

Liikunnan harrastamisella ja paikkatiedolla on kiinteä yhteys. Kukapa ei olisi esimerkiksi tallentanut pyöräilyreittinsä GPS-viivaa tai kertonut sosiaalisessa mediassa ihanasta juoksulenkistä? Tutkijat Helsingin ja Jyväskylän yliopistoissa ryhtyivät tutkimaan, voisiko paikkatietoa hyödyntää laajemmin kansanterveyden edistämiseksi.

Yksi YLLI-hankkeen tutkimuskohteista on liikkumisympäristöjen saavutettavuus. Kartalla on kuvattu, kuinka nopeasti asukkaat pääsevät autolla pelaamaan frisbeegolfia Jyväskylässä.

PETTERI MUUKKONEN, PYRY LEHTONEN

Paikkatiedon tuottaminen ja hyödyntäminen tunnistetaan yhä selkeämmin tärkeäksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Paikkatietoa syntyy monilla eri aloilla ja organisaatioissa, ja paikkatietoanalyysijä hyödynnetään laajalti.

Myös liikunnan harrastaminen tapahtuu aina jossakin paikassa. Tutkijat ryhtyivät pohtimaan, miten paikkatiedon avulla voisi laajemmin ja monipuolisemmin edistää esimerkiksi kaupunkien asukkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa ja liikkua. Voiko paikkatiedolla saada esimerkiksi uutta tietoa asukkaisten liikuntakäyttäytymisestä tai liikkumiseen käytetyistä paikoista? Voiko sen avulla kertoa, että missä on pulaa tietynlaisista liikuntapaikoista?

Valtakunnallisesti tarkasteltuna liikunnallisten ja terveiden elintapojen edistämisellä on yhteiskunnassa selviä

hyötyjä. Näin voidaan sekä kohottaa kansalaisten elämänlaatua että ehkäistä syrjäytymistä. Siksi kansalaisten arki-liikkumisen ja liikuntaharrastusten edistämistä on muodostunut terveys- ja liikuntapolitiikan keskeinen tavoite.

Uutta tietoa liikkumisympäristöistä

Liikkuminen ja liikunnan järjestämisen tapahtuu aina jossakin paikassa tai alueella, joten tutkijat halusivat selvittää, miten paikkatietoa voisi hyödyntää monipuolisemmin.

Ympäristöministeriön koordinoiman Lähiohjelman 2020–2022 tukeamana maantieteilijät Helsingistä ja liikunnan yhteiskuntatieteilijät Jyväskylästä käynnistivät Yhdenvertainen liikunnallinen lähiö (YLLI) -tutkimushankkeen selvittämään tätä.

Jyväskylän yliopisto on koordinoitunut jo pitkään kansallista LIPAS-

hanketta, joka ylläpitää rakennettujen liikuntapaikkojen paikkatiedon tietokantaa Suomessa. Kunnat syöttävät LIPAS-tietokantaan omien liikuntapaikkojensa ja -reittiensä sijainti- ja ominaisuustiedot. Tietokantaan kuuluu niin piste-, viiva- kuin alue- maisia kohteita, riippuen kohteen ominaispiirteistä. LIPAS-tietokanta yhdistettynä muihin avoimiin paikkatietoaineistoihin antaa hyvän pohjan liikkumisen ja liikunnan harrastamisen yhdenvertaisten mahdollisuuksien analysoimiselle.

Kaikkea liikuntaa ei kuitenkaan harrasteta tietokannasta löytyvissä rakennetuissa paikoissa. Me suomalaiset liikumme paljon myös lähimetsissä ja poluilla niin lenkkeillen, marjastaen tai sauvakävelen, jota voidaan pitää kansallisena erikoisuutenamme. Talvisin hiihdämme pelloilla ja käymme kävelyllä järvien jäällä.

Näitä lenkkipolkuja tai hiihtoreittejä ei löydy virallisista rakennettujen lii-

YLLI-hankkeen organisaatio

Helsingin yliopisto

- Petteri Muukkonen, YLLI-hankkeen konsortiojohtaja, yliopistonlehtori, dosentti, FT
- Tuuli Toivonen, YLLI-hankkeen konsortion varajohtaja, professori, FT
- Penguyan Liu, tutkijatohtori, PhD
- Charlotte van der Lijn, tutkijatohtori, PhD
- Marisofia Nurmi, tutkimusavustaja, LuK
- Sonja Koivisto, tutkimusavustaja, LuK
- Muut avustajat ja maisteritutkielmiaan tekevät opiskelijat

Jyväskylän yliopisto

- Mikko Simula, yliopistonlehtori, LitT
- Anna-Katriina Salmikangas, yliopistotutkija, LitT
- Kirsi Vehkakoski, projektipäällikkö, FM
- Ilkka Virmasalo, tutkijatohtori, YTT
- Elina Hasanen, tutkijatohtori, LitT
- Janne Pyykönen, projektitutkija, LitM
- Muut avustajat ja maisteritutkielmiaan tekevät opiskelijat

kuntapaikkojen paikkatietoaineistoista. Meillä ei siis ole kattavaa tietoa siitä, missä ihmiset harrastavat liikuntaa tai keitä nämä liikkujat ovat.

Monipuolinen tutkimusaineisto tarjoaa vastauksia

YLLI-hankkeessa aineistoa kerätään monipuolisesti erilaisia menetelmiä hyödyntäen. Teemme esimerkiksi lähiöidemme Jyväskylän Huhtasuon ja Helsingin Kontulan asukkailla muun muassa puhelinhaastatteluja, joissa selvitämme heidän tyypillisiä liikkumisympäristöjään. Koululaisilta taas keräämme tietoja Maptionnaire-karttakyselypalvelun avulla. Olemme myös sijoittaneet kävijä- ja liikennevirtalaskureita esimerkiksi lähiöiden liikuntapaikkojen ympäristöön.

Lisäksi tutkimme liikkumisympäristöjen maantieteellistä saavutettavuutta, eli sitä, miten asukkaat pääsevät liikuntapaikoille. Saavutettavuus- ja matka-aika-aineistot kertovat esimerkiksi siitä, miten hyvin ne ovat asukkaiden saavutettavissa joukkoliikenteellä, kävellen, pyöräillen tai yksityisautolla.

Hyödynnämme myös olemassa olevia ja avoimia paikkatietoaineistoja, jotka kertovat muun muassa väestön sijoittumisesta, ikäjakaumasta, varallisuudesta ja koulutusasteesta eri asuinalueilla. Tietojen avulla voimme arvioida liikuntapaikkojen saavutetta-

vuuden sosioekonomista eriarvoisuutta eri asuinalueilla. Kaikilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen.

Lisäksi kokeilemme sosiaalisen median, kuten Twitterin, käyttökel- poisuutta paikkatietoaineistona. Kehitämme menetelmiä, joilla liikuntaan liittyvistä julkaisuista voi saada georeferoitua tai jäsennettyä (engl. geoparsing) sijaintitietoa. Selvitämme myös, voiko sosiaalisesta mediasta saatavalla big datalla analysoida ihmisten liikunta- käyttäytymistä.

Kaupungit mukana kehittämisessä ja soveltamisessa

Uusia työtapoja ja paikkatiedon käyttöä kehitetään yhdessä Helsingin ja Jyväskylän kaupunkien kanssa. Kaupunkien tietotarpeita ja hankkeen tulosten sovellettavuutta on pohdittu koko hankkeen ajan liikuntapaikkojen suunnittelijoiden ja asiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena on uusien kehittämismahdollisuuksien tunnistaminen, uudenlaisten toimintamallien ja työkalujen ideointi, kokeileminen ja arviointi.

Tärkeä kumppani hankkeen tulosten julkaisemisessa on myös LIPAS-paikkatietopalvelu (lipas.fi). Onnistuneet paikkatietoanalyysit ja -aineistot voivat jäädä pysyväan käyttöön kaikkien Suomen kuntien käytettäväksi.

Lisätietoa

Lue lisää Yhdenvertainen liikunnallinen lähiö -hankkeesta: blogs.helsinki.fi/yhdenvertainen-liikunnallinen-lahio

Petteri Muukkonen työskentelee yliopistonlehtorina Helsingin yliopistossa ja opettaa maantiedettä ja geoinformatiikkaa. Hän toimii konsortiojohtajana YLLI-hankkeessa. PETTERI.MUUKKONEN@HELSINKI.FI

Pyry Lehtonen tekee maisteritutkielmansa YLLI-hankkeessa ja tarkastelee tutkielmassaan liikuntapaikkojen saavutettavuutta Helsingissä. PYRY.M.LEHTONEN@HELSINKI.FI